

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU WKŁUCIA SIĘ KLESZCZA

Autor: dr Agnieszka Jankowska-Zduńczyk, specjalista medycyny rodzinnej,
Konsultant Krajowy w dziedzinie medycyny rodzinnej

SAMODZIELNIE USUNIĘCIE KLESZCZA

Osoba, która spostrzegła kleszcza wkłutego w skórę **powinna usunąć go jak najszybciej**. Im dłużej kleszcz ma kontakt z krwią człowieka, tym większe jest ryzyko zakażenia. Na podstawie opublikowanych danych z badań naukowych stwierdzono znaczący wzrost ryzyka zakażenia bakterią przenoszoną przez kleszcze po 36 godzinach od momentu wkłucia.

Uzależnianie wykonania czynności higienicznej, jaką jest usunięcie kleszcza ze skóry, od uzyskania pomocy lekarskiej jest błędem, który może skutkować niepotrzebnie zwiększonym ryzykiem zachorowania na choroby wywołane drobnoustrojami przenoszonymi przez te pajęczaki. **W ramach samopomocy celowe jest skorzystanie z istniejących możliwości, nie wymagających pomocy lekarskiej:**

- W aptekach w sprzedaży otwartej, szeroko dostępne są odpowiednie narzędzia do bezpiecznego i skutecznego, samodzielnego usuwania kleszczy, według załączonych do danego narzędzia instrukcji. Wszystkie narzędzia gwarantują bezpieczne uchwycenie kleszcza najbliżej skóry a także umożliwiają skuteczne wyciągnięcie pasożyta ze skóry.
- Po usunięciu kleszcza należy zastosować czynności higieniczne, polegające na umyciu i zdezynfekowaniu skóry (np. wodą utlenioną lub innymi produktami z apteki).
- W sytuacji, w której w trakcie usuwania kleszcza pozostanie duży fragment jego ciała np. główka - w pierwszej kolejności należy wykonać czynności opisywane w ulotkach załączonych do zakupionych narzędzi do usuwania kleszczy.
- Mniejsze fragmenty kleszcza, które w trakcie usuwania pozostaną pod skórą z reguły nie zwiększają istotnie ryzyka zakażenia, zatem wówczas można poprzestać na umyciu i dezynfekcji rany.
- Nieprawidłowe usuwanie kleszczy zwiększa ryzyko zakażenia drobnoustrojami chorobotwórczymi, **dlatego należy pamiętać** by kleszcza:
 - ! Nie wyciągać „gołymi” palcami
 - ! Nie rozgniatać
 - ! Nie wyciskać
 - ! Nie wykręcać
 - ! Nie przypalać
 - ! Nie smarować tłustymi substancjami lub innymi chemikaliami (np. kosmetykami do ciała, oliwą z oliwek)
 - ! Nie usuwać igłą

Usunięcie kleszcza jest zabiegiem higienicznym, nieinwazyjnym, wykonywanym samodzielnie, podobnie jak usunięcie innych pasożytów ze skóry (np. pijawki) lub usunięcie drobnej drzazgi. Znaczna większość przypadków nie wymaga interwencji pielęgniarki lub lekarza. **Uzależnienie usunięcia pasożyta od uzyskania pomocy lekarskiej może niepotrzebnie zwiększyć ryzyko zakażenia się drobnoustrojami chorobotwórczymi przenoszonymi przez kleszcze i nie powinno mieć miejsca szczególnie wobec dzieci.**

Rzecznik Praw Pacjenta

Rzecznik Praw Pacjenta

KONSULTACJE Z PERSONELEM MEDYCZNYM

Porady lekarza mogą wymagać nieliczne sytuacje, w których:

- ! Wystąpiło zaczerwienienie i/lub obrzęk, w miejscu wkłucia i/lub wokół niego po całkowitym lub niecałkowitym usunięciu kleszcza (w sytuacjach gdy pozostał duży fragment). Należy przy tym pamiętać, by obserwować miejsce po usunięciu kleszcza, ponieważ niektóre z charakterystycznych objawów zakażenia mogą się pojawiać nawet kilka tygodni po wkłuciu się kleszcza.
- ! Wystąpiły nagłe i inne poważne objawy: np. wysoka gorączka, nudności i wymioty, bóle głowy lub objawy neurologiczne.

Każda poradnia POZ (podstawowej opieki zdrowotnej) jest wyposażona w odpowiedni sprzęt medyczny, co umożliwia lekarzowi rodzinemu podjęcie prostych procedur. Jeśli lekarz rodzinny po zbadaniu pacjenta zadecyduje o konieczności interwencji chirurgicznej, pacjent otrzyma odpowiednie skierowanie na dalsze leczenie.

JAK ZAPOBIEGAĆ ZACHOROWANIU?

- Zalecane jest zaszczepienie się przeciw wirusowemu zapaleniu mózgu. Szczepienie możliwe jest w każdym wieku, polega na podaniu kilku dawek zgodnie z zaleceniami producentów. Informacje o szczepieniu przeciw zakażeniu wirusem wywołującym kleszczowe zapalenie mózgu znajdują Państwo na stronie Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego:
<http://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/kleszczowe-zapalenie-mozgu/>
- Wybierając się na spacer należy stosować preparaty odstrasżające kleszcze i właściwie ubierać się w regionach, gdzie duża ilość kleszczy jest nosicielem drobnoustrojów chorobotwórczych, szczególnie w okresach wzmożonych aktywności tych pajęczaków, tj. w maju/czerwcu, oraz wrześniu/październiku.
- Należy dokładnie się obserwować i usunąć ze skóry wszelkie zanieczyszczenia bezpośrednio po powrocie z łąki, lasu, spaceru z psem itp. Szczególną uwagę należy zwrócić na miejsca ciała, gdzie skóra jest delikatna tj. okolice pach, pachwin, skóra okolic intymnych, fałdy skórne. Po spacerze odzież powinna być wytrzepana w celu usunięcia kleszczy, które nie zdążyły się wkłuć w skórę.
- Czynność usunięcia kleszcza powinna być podjęta samodzielnie najszybciej jak to jest możliwe, przy wykorzystaniu powszechnie dostępnych przyrządów i narzędzi, których bezpieczeństwo i skuteczność zastosowania jest opisana przez producentów.
- Po samodzielnym usunięciu kleszcza należy obserwować miejsce po wkłuciu pajęczaka, ponieważ niektóre z charakterystycznych objawów zakażenia mogą się pojawiać nawet kilka tygodni po zakażeniu.

PAMIĘTAJ! WAŻNE JEST BY JAK NAJSZYBCIEJ USUNĄĆ KLESZCZA